

Werken aan een visie op kwaliteit

Irene Balaguer

Irene Balaguer vertelt over de totstandkoming van de kwaliteitsdoelstellingen voor de kinderopvang, en doet een oproep voor een nieuwe Europese samenwerking die kan leiden tot de invoering van een bepaalde standaard.

De publicatie van de 'Doelstellingen voor Kwaliteit in Voorzieningen voor Jonge Kinderen', in 1995, was het resultaat van een unieke Europese samenwerking, gecoördineerd door het Netwerk Kinderopvang van de Europese Commissie. Een seminarie in Barcelona in 1990, georganiseerd door dat Netwerk, leidde tot een discussie die ikzelf en twee collega's (Juan Mestres and Helen Penn) optekenden. Daarmee wilden we een debat op gang brengen over de betekenis van kwaliteit in voorschoolse voorzieningen. In dit document werden kwaliteitscriteria voorgesteld en mogelijkheden om kwaliteit te bereiken. De tekst benadrukte dat kwaliteit is gebaseerd op waarden en het belang van een democratisch proces voor het definiëren van kwaliteit. Er werden 20 000 exemplaren van gedrukt in negen talen, en de tekst werd ter lezing voorgelegd aan talloze organisaties en individuen in heel Europa. Het Netwerk kreeg meer dan 3 000 reacties.

Aangemoedigd door deze belangstelling, nam het Netwerk een nieuwe taak op zich, namelijk het ontwikkelen van kwaliteitsdoelstellingen. Dankzij die doelstellingen zouden de lidstaten in staat zijn de politieke doelstellingen te bereiken waarmee hun regeringen zich akkoord hadden ver-

klaard bij de goedkeuring van de Aanbeveling Kinderopvang van de Raad van Ministers in 1992, zo argumenteerde het Netwerk. Opnieuw liet het Netwerk zich leiden door bepaalde opvattingen over kwaliteit: kwaliteit is een relatief begrip, gebaseerd op waarden en overtuigingen, het definiëren van kwaliteit is een proces dat belangrijk is op zich en dit proces moet democratisch zijn en continu. Uit dit proces bleek dat meningsverschillen in een aantal domeinen niet konden worden opgelost. Maar er kwam wel een grote mate van consensus over de voorzie-

'Kunnen de kwaliteitsdoelstellingen nog altijd een rol spelen bij het verbeteren van de voorzieningen voor jonge kinderen?'

ningen voor jonge kinderen. Zo waren de leden van het Netwerk het bijvoorbeeld eens over de behoefte aan:

- een coherent beleid en verantwoordelijkheid geïntegreerd in één regeringsdepartement;
- voldoende overheidssubsidies;

- opleiding en beloning van het personeel die het belang van het werk weerspiegelen;
- universele toegang, democratisch beheer en participatieve evaluatie;
- de onscheidbaarheid van zorg en opvoeding.

Een terugblik

Dit nummer van *Kinderen in Europa* biedt je de kans om je eigen evaluatie van de kwaliteitsdoelstellingen te maken. Zijn ze achterhaald en irrelevant? Of kunnen ze nog altijd een rol spelen bij het verbeteren van de voorzieningen voor jonge kinderen? Als co-auteur haal ik graag drie positieve punten aan. Allereerst wordt kwaliteit beschouwd als een complex gegeven – en die complexiteit wordt gezien als een positieve waarde, niet als iets dat men onder controle moet krijgen. Ten tweede wordt benadrukt dat het definiëren en ontwikkelen van kwaliteit een democratisch en participatief proces moet zijn. Ten slotte zijn de twee documenten van het Netwerk door hun flexibele en open benadering in vele contexten bruikbaar – zowel op nationaal als op lokaal niveau, en zowel voor beleidsvorming als voor opleidingsdoeleinden.

Achteraf gezien zijn er ook aspecten die mij verontrusten, vooral wanneer ik con-

gemeenschappelijke

Foto: Caroline Boudry

stateer dat de kwaliteitsdoelstellingen anders worden gebruikt dan het Netwerk bedoeld had. De doelstellingen zijn onderling afhankelijk, zoals wij schreven: 'Zij vormen een geheel [en] het is zinloos en zelfs misleidend om een van de doelstellingen te isoleren.' Maar dit wordt soms over het hoofd gezien. Doelstellingen worden eruit gelicht en uit hun context gehaald, de basiswaarden waarop de kwaliteitsdoelstellingen steunen – zoals de verantwoordelijkheid van de overheid om voorzieningen voor jonge kinderen uit te bouwen en te financieren of de onscheidbaarheid van zorg en opvoeding – verdwijnen. Ook worden belangrijke termen als 'diversiteit' en 'flexibiliteit' niet altijd in combinatie gebruikt met andere belangrijke termen als 'gelijkheid' en 'cohesie', zoals in de doelstellingen voor kwaliteit wel het geval is.

Een blik in de toekomst

Spanje heeft sinds maart 2004 een nieuwe regering. Die kans moeten we benutten om intensief te werken aan het definiëren van

het soort voorzieningen dat wij willen voor jonge kinderen. En daarbij moeten de kwaliteitsdoelstellingen een belangrijke rol spelen. Het democratische en open karakter van de kwaliteitsdoelstellingen maakt dat zij een waardevol uitgangspunt zijn voor ieder land en een uniek discussieforum voor heel Europa. De kwaliteitsdoelstellingen combineren gemeenschappelijke doeleinden met respect voor diversiteit.

Het is nu meer dan ooit nodig om een nieuw Europees samenwerkingsverband op het gebied van kinderopvang op te starten. Geïnspireerd door de visie die we terugvinden in de Kwaliteitsdoelstellingen, zou deze samenwerking gebaseerd moeten zijn op vier acties, die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

- Een engagement ten opzichte van kinderen, gebaseerd op de erkenning dat kinderen burgers zijn van de Europese Unie, met rechten die gerespecteerd en beschermd moeten worden.
- Een nieuw werkprogramma waarbij alle lidstaten zijn betrokken, te beginnen met

een evaluatie van wat is bereikt na de Aanbeveling Kinderopvang van de Raad van Ministers van 1992, en van het effect dat het werk van het Netwerk Kinderopvang in verband met kwaliteit tot nu toe heeft gehad.

- Het opstellen van een richtlijn om de betrokkenheid van de Europese Unie bij het kind tot uiting te brengen. Kinderen hebben niet alleen recht op een opvangplaats, maar op een plaats in een opvangvoorziening die tegemoetkomt aan hun behoeften en interesses.
- Europese middelen om deze acties te ondersteunen en samenwerking tussen de verschillende lidstaten bij het opbouwen en ontwikkelen van voorzieningen, zodat alle Europese kinderen gelijke kansen krijgen.

Als Europa het vertrouwen en het engagement van zijn mensen wil verdienen, dan moet het niet alleen een economische maar ook een sociale visie bieden. Dat wil zeggen een duidelijk en ambitieus beleid dat een invloed heeft op het dagelijks leven van alle EU-burgers – zowel jong als oud.